

Riksvävarnas resa till Skottland, Orkney och Shetland 8 - 15 juni 2019

Lördagen den 8 juni

Pingstafton 2019 sammanstrålar 12 vävare från hela Sverige på Arlanda flygplats i arla morgonstunden. Målet är Shetlandsöarna och dess rika textila historia och hantverk. Flyget ska ta oss till Edinburgh i Skottland.

Inte bara vädret skiftar mellan start och landning utan landskapet som vi möter när vi färdas vidare med buss norrut från Edinburgh är så annorlunda och hänförande att all uppmärksamhet riktas mot att hinna se och dokumentera allt vackert vi får se.

Vi kör till whiskybränneriet Edradour som länge var det minsta legala bränneriet i Skottland. De brygger singel malt som lagras på ekfat i minst 10 år. Deras kunder finns över hela världen trots sin lilla skala på tillverkning.

Färden går vidare upp över hedarna till den stora dalgången vid Loch Ness och raden av liknande sjöar som finns i den förkastningsspricka som delar landet i västra och östra hedlandskapet. Den mytomspunna Loch Ness är 350 m djup, bara 240 m bred men hela 36 km lång. Då sjön är så djup, grumlig och svår att helt undersöka florerar även idag historier om sjöodjuret Nessie. Orter runt omkring har naturligtvis dragit nytta av detta och drar stora skaror turister.

Vägarna i området är smala slingrande och emellanåt hisnande som man tacksamt slipper köra själv. Det räcker bra med att åka med i en buss. Tacksamt med en van och duktig chaufför!

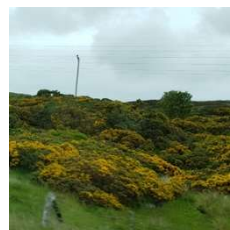
I Den gamla byn Tain övernattar vi på ett ytterst pittoreskt gammalt kulturminnesskyddat hotell The Royal Hotel Tain. Sen middag intas i närheten på ett populärt ställe som avslutar denna innehållsrika dag.

Karin Karlén

Söndagen den 9 juni

Morgonen söndagen den 9/6 lämnar vi The Royal hotel i Tain och far norrut med bussen. Längs vägkanterna växer gultörne och mängder av lila rhododendron, det är vackert men rhododendron betraktas nästan som ett ogräs här. De vackra hedarna i norr är naturskyddat område, the Flow Country, och består mest av torv och mossmark.

Vi anländer till Scrabster och åker med färja över till Stromness på Orkney Main island, där Richard vår guide möter upp. Richard bodde tidigare på fastlandet men blev vid ett besök på ön så förtjust i landskapet att han flyttade hit. Han är en av 23 000 invånare på Orkney. Här är det grönt, grönt; ett böljande vackert landskap som möter havet med vikar och öar. Det finns 70 öar, 21 av dem är bebodda. De flesta här är jordbrukare, har highland cattles och odlar gräs till djuren.

Efter en god lunch i Stromness åker vi vidare. Vi stannar vid Skara Brae, en stenåldersbosättning äldre än Egyptens pyramider. Här levde man alltså för 5 000 år sedan. Bosättningen upptäcktes efter en sandstorm som blåste rent området.

Nästa uppehåll blir vid Ring av Brodgar, en cirkel av höga stenar. Ursprungligen var det sextio stenar men idag är bara tjugosju kvar stående. Stensättningen påminner om Stonehenge men är äldre. Stenarna restes för 5 000 år sedan. Man vet inte riktigt vad platsen använts till, troligen för någon form av ceremoni.

Färden går vidare mot Scapa Flow, en naturhamn, känd sedan andra världskriget. Här var den engelska flottan förlagd. En tysk ubåt lyckades ta sig in i fjorden och detonerade en bomb varvid 800 engelska soldater omkom. Kaptenen på den tyska ubåten hade tidigare varit i området som turist och kände därför till farvattnen. Churchill lät efter detta bygga enorma barriärer som blockerade infarterna till vikarna.

Vi passerar ytterligare ett minne från andra världskriget, the Italian Chapel. Ett mycket vackert litet kapell som byggdes av italienska krigsfångar 1943 samtidigt som Churchills barriärer byggdes.

Efter denna fantastiska rundtur på Orkney väntar färjan på oss i Kirkwall. Klockan 23.45 går vi ombord, följande morgon ska vi vakna i Lerwick på Shetland.

Inger S och Ulla C-B

Måndagen den 10 juni

Dagen började med frukost på färjan. Efter avstigning hämtade vår guide Sara upp oss. Vi åkte till hotellet för en snabb avlastning av vårt bagage. Därefter direkt ut för en kort åktur till Jamieson and Smith Woolbrokers inne i Lerwick. Ett företag som startade på 30 talet- av en man som som värnade om sina anställda och för övriga i samhället. Jamison and Smith har många ull-leverantörer från de små med 50-60 får till de som har betydligt fler. De tar emot ca 2500 ton ull per år som snabbt sorteras i fem olika klasser av erfarna sortare. Ullens färger var från renaste vitt till svart och även naturligt brunt. De spann garner som var i tunnaste tunt 1-trådigt för spetsstickning till 1-, 2-, 3- trådiga garner avsedda för stickning och vävning. Den grövsta ullen spanns till matt-garn. Här handlades det mycket garn både ofärgat och färgat till stickning och vävning. Ett och annat nystan där köparen inte visste vad det skulle bli slank också med.

Så steg vi på vår buss igen och under färden västerut berättade Sara om hur arbetsmöjligheterna på Shetland har ändrats med oljeindustrins intåg. Före oljan var havet och fiskeindustrin den huvudsakliga inkomstkällan för männen. Flickorna fick lära sig att sticka när de var små för att kunna bidra till försörjningen. De kvinnor som var skickliga att spetssticka var befriade från tungt arbete för att kunna hålla händerna mjuka och deras tunna och vackra sjalar och dukar betalades i reda pengar i en tid av byteshandel.

Hus byggda av sten är det vanligaste bland äldre byggnader men i dag är det betydligt billigare att bygga nytt av trä än att köpa ett gammalt stenhus. Det finns många bebyggda öar runt Shetland men öbefolkningen minskar då det ofta betyder att skolbarnen ute på öarna måste bo på internat inne på Shetland för sin skolgång. Det kan vara så lite bofasta som 15-20 personer på en del öar.

Efter besöket på Jamieson and Smith Woolbrokers i Lerwick gick resan västerut till Scalloway, där vi besökte slottsruinen och Scalloway Museum. På muséet finns bl. a. en stor permanent utställning över "the Shetland Bus", en omfattande hjälpsats under andra världskriget, då man på Shetland stöttade den norska motståndsrörelsen. Med hjälp av mindre fiskebåtar skedde den riskfyllda transporten av motståndsmännen, inför och efter slutförda uppdrag, mellan den norska kusten och Shetland. Norrmännen uppmärksammar än idag hjälpen de fick från Shetlands befolkning.

Nästa stopp: Red Houss Shetland – Mike Finnie som gör silversmycken och målar akvareller. Han samlar också på stenar att ha till prydnad, bland annat hade han gjort en vacker pyramid av plattor, troligen skiffer.

Därefter besökte vi Wilma Malcolmsons studio där vi fick se prover på vackra mönster. Det var noga utprovade färgblandningar med byte av bottenfärger för att få en mängd olika varianter. Wilma Malcolmson kommer att ha kurs på Hemse folkhögskola i sommar för att lära ut Fair Islestickning, färglära och hur man kan variera färgerna.

Färden fortsatte via St Ninians Beach där det låg ett stort antal sälar på stranden till fyren Sumburgh Head där det är gott om fåglar bl a lunnefåglar. Vi besökte också Jarlshof som är känt för sina förhistoriska och medeltida boplatser. Denna plats utsattes på 1890-talet av en hård storm som blåste bort sanden som låg över bosättningen.

Inger L, Margareta och Ulla D

Tisdagen den 11 juni

Idag ska vi besöka de norra delarna av Shetland och vi lämnar hotellet tidigt för att hinna med färjan till ön Yell. Utanför Lerwick tar torvmossarna vid och överallt ser vi kor, får med sina små lamm samt ibland shettisar. Här finns också en av Shetlands tre golfbanor. Vår guide Sarah, berättar att korpen beskylls för att ta golfbollar men frågan är vad han gör med dem. Här finns också ett flygfält för inrikesflyg, man kan flyga till de flesta bebodda öar.

Havet ligger relativt stilla idag och vi ser många musselodlingar i vikarna, ett bra sätt att nyttja havet. De ägs ofta av den inhemska befolkningen i motsats till fiskodlingarna (som ju också ger mer föroreningar) där utländska intressen tar över. Vid färjeläget ser vi några sälar i vattnet.

Vi hinner med en liten kaffetår innan färjan lägger ut. Skönt att man kan beställa espresso när man inte gillar det svaga kaffe som annars är vanligt här.

Ön Yell består till 90% av torvhedar och har ca 1000 inv. Fåren går fria över ön så det gäller att se upp när man kör.

Här besöker vi Andy Ross, Global Yell Textiles. Vi får se vackra vävda textilier och här finns även lite andra textila hantverk som pryder väggarna. I lokalen pågår en workshop i vävning för ungdomar som provar på olika vävtekniker.

När Andy startade sin verksamhet ville han sätta shetland tweed åter på den textila kartan vilket han har lyckats med. Det finns ett fint reportage om Andy i vävmagasinet 2016, nr 1.

Vi besökte också närliggande The Shetland Gallery, som visar konst av olika konstnärer, bl.a. Shona Skinner som gör de vackraste broderier med sin symaskin utifrån fotografier, mycket imponerande.

Sedan är vi framme vid norra Yell och färjan som ska ta oss över till ön Unst.

Unst har bara 600 invånare, dock har man en egen ambulans på ön. En gång i veckan (eller var det en gång/månad) kommer en mobil bank till ön så folk lätt kan göra sina bankaffärer. RAF hade tidigare en bas på ön och då var innevånarantalet det dubbla. Under sekelskiftet 1800-1900 fanns här i samhället Baltasound, Europas största sillhamn, med över 10000 människor som arbetade.

Efter lunch med soppa och smörgås så åker vi längre norrut mot Storbritanniens nordligaste fyr, belägen på ön Muckle Flugga. Solen skiner, vinden blåser, det är underbart vackert. Vilken tur vi har med vädret idag.

Efter lunchen besöker vi Unst Heritage Center där vi träffar kvinnor som stickar de skiraste, vackraste sjalar. Själarna tar man fram när det stundar till bröllop.

På återfärden kan vi njuta av sol och blått hav när färjan tryggt tar oss i hamn.

Eva och Martha

Onsdagen den 12 juni

I dag går färden västerut. Vädret bjuder på blåst av värsta sorten. Dock inget regn men heller inget solsken som värmer. Temperaturen är ca 10 grader plus. Ylletröjor och vindtätta jackor på!!

Första stopp blir hos Uradale Yarns. Här drivs ekologiskt jordbruk med får och nötboskap. Detta är den viktigaste sysselsättningen på Shetlandsöarna, inte fiske som vi trodde. De djur gården föder upp är gamla shetlandsraser. Fåren är äkta Shetland Sheep som dock bara utgör ca 40000 av totalt 140000 får på öarna resten är Crossbreds för att få större köttproduktion. Shetland Sheep är den enda rasen som klarar vintrarna utan tak över huvudet. De är mindre än övriga fårraserna här men har en mjuk och fin underull som Uradale Yarn låter spinna till ett tvåtrådigt garn av tre olika grovlekar. Bearbetningen och beredningen av ullen sker i Scotland. Garnerna är främst avsedda för stickning.

Ägaren visade också hur han arbetade med sina hundar för att kontrollera den lilla fårflock som han samlat för att visa oss olika färgvariationer på shetlandsfåren.

Vi fick även se ett exempel på "landslides" där de olika torvlagren som är blöta glider mot varandra och till och med förflyttar hus. Allt medan vi i rasande fart i en minibuss passerade ovanför på en "single-track-road"!

Färden vidare västerut till Shetland Jewellery workshop. Här fick vi en genomgång hur man tillverkar silversmycken med gamla keltiska förlagor. Vi hade möjlighet att röra oss fritt i verkstaden och ställa frågor och senare göra inköp om vi ville, medan vi värmdes oss med hett kaffe – efterlängtat.

Den fortsatta färden bjöd på fantastiska scenerier med höga berg, oändligt trädlösa kullar och djupa havsvikar. Många fjordar används för odling av lax, musslor och ostron. Det fanns näs där Atlanten och Nordsjön nästan mötte – Mavis Grind - en skillnad på 200 meter. Dock körde vi genom Shetlands enda naturligt etablerade skog. Färden genom den tog 7 sekunder. Här fanns under senaste kriget centralen för sabotageverksamheten (med fiskebåtar) mot den norska kusten. För den som är road av "äventyren", läs "The Shetland Bus" av D. Howarth.

Nu var det tid för lunch på Braewicks Cafe. Här bjöds på en värmande och välsmakande soppa. Fantastiskt för våra genomblåsta kroppar. Ingen ville sitta ute i "den fria naturen"!

Efter lunch fortsatte färden ända ut till Cliffs of Eshaness som är Shetlands västligaste punkt. Blåsten var enorm – ca 15 m/sek - men också utsikten. Fritt fall över klippkanten på 100 meter.

Dagens sista studiebesök var på Tangwick Haa Museum. Ett hembygdsmuseum med tonvikt på fiske och hemmiljöer.

Under färden tillbaka gjorde vi ett kort stopp hos Jamieson och Smiths garnbutik i Lerwick för komplettering av våra garninköp.

God trerättersmiddag på Shetland Hotel avslutade dagen.

Reseberättelse från Shetland från Ann-Margret och Solveig

Torsdagen den 13 juni

Vår sista dag på Shetland. Vinden viner och täcker glasrutorna med saltvattenstänk. Vår chaufför och guide kör med säker hand i den starka vinden ut mot Jamieson's Spinning Mill i Sandness på västra huvudön. Där får vi en guidad tur om hur man förvandlar och förädlar all ullen till åtråvärda produkter som garn och tyg. Deras vävstolar är gigantiskt stora. På grund av skyddsregler får vi dock inte gå in där ullen bearbetas utan vi får se en informationsfilm om hur allt går till.

Vad vi ändå fick tillfälle till var att gå upp i deras tyglager. Utifrån gigantiska tygrullar kunde vi välja ut och köpa fint ulltyg till ett mycket bra pris. Detta tillsammans med försäljning av deras garn, tröjor, hattar/mössor och flera andra produkter gjorde besöket väldigt lyckat. Nu fick mycket följa med hem!

Vi gör också ett besök hos textildesignern Morwenna Garrick som skapar handvävda produkter av ren Shetlandsull som filter täcken, halsdukar och lampskärmar. I hennes lilla studio fick vi se en modern väv och hennes egendesignade produkter. Det gav inspiration till den egna vävningen hemma.

Ett måste när man är på Shetland att också titta på de fantastiska knubbiga shetlandsponies som man ibland i reklamen kan se med stickade shetlandströjor på sig. Detta slipper de dock för det mesta. Även om ponierna finns överallt på ön så får vi nu träffa dem närmare genom ett särskilt besök ute på den vindpinande heden.

Lunchen intas på Weisdale Mill.

Avslutningen på eftermiddagen blir ett uppskattat besök på Lerwicks Museum som bl a visar ullens och de stickande kvinnornas historia.

Med ett stormigt hav framför oss kliver vi på kvällen på färjan mot Aberdeen Väderutsikterna är inte så lovande men trots detta är vi glada och nöjda med vistelsen.

Vid pennan
Karin Karlén

Fredagen den 14 juni

Fredag morgon ankom färjan MV Hjaltland till Aberdeen efter en "rough" överfart. Väl på land igen fick vi en snabb guidning i granit- och oljestaden Aberdeen innan turen gick till drottningens sommarslott Balmoral. Solen sken över den vackra parken, men i slottet har allmänheten bara tillträde till "the Ballroom" och där är det fotoförbud.

Längre in i högländerna kom vi till Braemar och Glenshee, en del av Skottlands vintersportområde med flera slalombackar och liftsystem. I Braemar trängdes lyxbilarna utanför puben The Fife Arms, där vi åt vår lunch. Över de vackra och dramatiska högländerna åkte vi på ett eget rally på smala och slingriga vägar, innan vi kom fram till motorvägen och fartkamerorna tog kontroll över hastigheten.

På kvällen en avslutande middag med gänget!

Inger L, Margareta och Ulla D

Lördagen den 15 juni

En kort natt för oss som ska flyga till Stockholm Arlanda. Vi äter frukost kl 04:00 och åker sedan taxi till flygplatsen.

Mellanlandning och långt uppehåll i London på Heathrow flygplatsen. Vi fördriver tiden med kaffe, mat, läsning mm. Efter två relativt korta flygningar men med nästan en hel dag i tidsåtgång är vi på Arlanda kl 17:00. Resan är slut och nu har vi våra upplevelser i våra tankar och kanske fotografier.

De som flyger till Köpenhamn Kastrup får sovmorgon och åker vid lunchtid via Oslo.

Vi kommer att minnas det vackra, karga och gröna landskapet utan träd och många vackra textilier.

Tack alla som har varit med på denna trevliga och oförglömliga resa.

Tuula